Gezondheid in uw gemeente

Gezondheid in alle Friese gemeenten als fundament voor een sterke Mienskip

Maak gezondheid, in de brede zin van het woord, een speerpunt in uw verkiezingsprogramma. Gemeenten spelen een sleutelrol in het versterken van gezondheid en het voorkomen van kwetsbaarheid, zoals zichtbaar werd tijdens recente crises. Juist mensen in de meest kwetsbare posities betalen anders de hoogste prijs – in welzijn én gezondheid. Dat moet veranderen.

Gemeenten kunnen het verschil maken door te investeren in een gezonde sociale basis en fysieke leefomgeving: thuis, op school, in de wijk en op het werk. Gebruik de bouwstenen uit dit manifest van GGD Fryslân om lokaal gezondheid te versterken en toekomstig welzijn te waarborgen.

Wat speelt er?

Gezondheidsverschillen

De gezondheidsverschillen tussen groepen mensen zijn nog altijd groot en hardnekkig.

Factoren zoals opleiding, inkomen, positie op de arbeidsmarkt en sociaal netwerk hebben grote invloed op iemands gezondheid en levensverwachting. Mensen met een hoge sociaaleconomische positie leven gemiddeld zes jaar langer en hebben vijftien meer gezonde levensjaren. Dit vraagt om lokaal beleid dat verder kijkt dan alleen gezondheid en zorg. Dit vraagt om beleid dat zich richt op het verbeteren van de sociale, economische en fysieke omstandigheden waarin mensen leven. Door deze achterliggende oorzaken van gezondheidsverschillen weg te nemen, kunnen gemeenten bijdragen aan gelijke gezondheidsuitkomsten en een eerlijk en vitaal Friesland.

Wat kan de gemeente doen?

Gezondheidsverschillen

Investeer in een gezonde samenleving door werk te maken van integrale preventie.

Zorg voor bestaanszekerheid en een gezonde leefomgeving – fysiek én sociaal. Onderzoek toont aan dat dit de basis is voor betere gezondheid. Door gezondheid structureel mee te nemen in alle beleidsterreinen (*health for all policies*), verbeteren we de gezondheid van inwoners duurzaam.

Een voorbeeld hiervan is de aanpak van mentale gezondheid. Een goede ketensamenwerking van meerdere domeinen zoals onder andere gezondheid, onderwijs, leefomgeving, zorg en veiligheid zorgt voor gezondheidswinst.

Meer lezen:
www.gezondin.nu
www.platform31.nl/inclusieve-samenleving/gezondheid-en-zorg
www.friesepreventieaanpak.nl

Wat speelt er?

Leefomgeving

Onze leefomgeving staat onder druk.
De komende jaren moeten we ruimte maken voor woningbouw, energievoorziening, infrastructuur, bedrijvigheid én natuur. Dit vraagt om scherpe keuzes. Een gezonde leefomgeving is daarbij geen luxe, maar een essentiële basisvoorwaarde voor de gezondheid en het welzijn van inwoners.
De manier waarop wij onze woon-, werk- en leefomgeving inrichten, beïnvloedt onze gezondheid direct: van luchtkwaliteit en schadelijke stoffen tot mogelijkheden voor beweging, ontspanning, gezonde voeding en sociale interactie. Tegelijkertijd worden we geconfronteerd met de gevolgen van klimaatverandering, zoals hittestress en wateroverlast. Deze effecten zullen de komende jaren alleen maar toenemen en hebben directe impact op onze gezondheid.

Gezonde jeugd

De jeugd is over het algemeen veerkrachtig en flexibel, maar vanuit de data zien we groeiende zorgen over hun fysieke en mentale gezondheid. Jongeren staan onder druk door maatschappelijke verwachtingen, prestatiedruk en de invloed van sociale media, wat kan leiden tot stress, somberheid en ongezonde leefgewoonten. De keuzes en omstandigheden van nu hebben vaak een langdurige impact op hun gezondheid en welzijn later in het leven.
De problematiek van jeugdigen en gezinnen is de afgelopen jaren meer en complexer geworden; het aantal functionarissen en organisaties die over de vloer komt, neemt toe en het aantal kinderen dat ondersteuning krijgt vanuit jeugdhulp neemt ook al decennia lang toe. Ruim twintig jaar geleden kreeg ongeveer 1 op 27 jeugdigen een vorm van jeugdzorg. In 2023 was dit 1 op 7. Zorg en welzijn voor jeugd en gezin staat steeds meer onder druk.

Fitaal wiis

De Friese bevolking vergrijst in rap tempo: het aandeel ouderen groeit én mensen worden gemiddeld ouder. Dat vraagt om slimme keuzes, want hoewel de druk op zorg toeneemt, biedt deze ontwikkeling ook kansen. Steeds meer ouderen zijn vitaal en spelen een waardevolle rol in de samenleving, bijvoorbeeld als mantelzorger of vrijwilliger. Door niet alleen te kijken naar wat ouderen nodig hebben, maar ook naar wat zij kunnen bijdragen, bouwen we samen aan een sterke, zorgzame gemeenschap.

Wat kan de gemeente doen?

Leefomgeving

Maak de leefomgeving gezond én klimaatbestendig.

- Investeer in groen, schone lucht, verkoeling en veilige, schaduwrijke, routes voor wandelen en fietsen.
- Stimuleer gezond gedrag door gezonde keuzes makkelijk en aantrekkelijk te maken.
- Versterk het bestaande klimaatbeleid door in te zetten op duurzame oplossingen die gezondheid en leefkwaliteit bevorderen.
- Pas gezondheidskennis toe bij woningbouw voor gezonde wijken.

Meer lezen: Gezonde leefomgeving | Loketgezondleven.nl

Gezonde jeugd

Zet de omgeving centraal waarin kinderen en jongeren opgroeien, zich ontwikkelen en waardoor zij worden beïnvloed. Thuis, op school, op het werk, in de supermarkt, online, in de zorg en tijdens een dagje uit.

- Zorg voor een leefomgeving waarin gezondheid de norm is, inclusief een verantwoord voedingsaanbod, rookvrije terreinen en het terugdringen van ongezonde reclame.
- Verminder prestatiedruk en investeer in welzijn, veerkracht en gezondheidsvaardigheden van de jeugd. Deze investering heeft effect op financiering van de (jeugd)zorgketen.
- Zorg voor een kansrijke start.
- Blijf investeren in het verhogen van de vaccinatiegraad om infectieziekte-uitbraken te voorkomen.
- Investeer in een standvastige en lange-termijnaanpak. Zo werken we aan een gezonde generatie in 2040.

Fitaal wiis

Ouderen verdienen de ruimte om actief deel te blijven nemen aan de samenleving, ook als hun levensfase verandert. Dat begint bij het betrekken van ouderen bij beleid rondom langer zelfstandig wonen, zodat hun ervaringen en wensen echt meetellen. Tegelijkertijd is er behoefte aan nieuwe, levensloopbestendige woonvormen die passen bij verschillende levensfasen en ondersteuningsbehoeften. Daarbij mag ook de vierde levensfase – waarin kwetsbaarheid kan toenemen – niet uit het oog worden verloren.

Kortom: gezondheid als toetssteen voor gemeentelijk beleid

Dit manifest is een uitnodiging aan gemeenten: maak gezondheid leidend in lokaal beleid. Niet als los thema, maar als toetssteen bij alle keuzes die inwoners raken – van woningbouw tot onderwijs, van jeugdzorg tot klimaatadaptatie. Zo wordt gezondheid geen abstract begrip, maar zichtbaar, merkbaar en voelbaar in het dagelijks leven. Door te investeren in een gezonde omgeving, mentale veerkracht en gelijke kansen, bouwen we samen aan een sterke Mienskip waarin iedereen de ruimte krijgt om gezond te leven.

Wat gemeenten nu kunnen doen:

- **Maak gezondheid integraal onderdeel van beleid** en neem het standaard mee in sociale, ruimtelijke en economische afwegingen.
- **Verminder gezondheidsverschillen**, door te investeren in bestaanszekerheid, leefbaarheid en gerichte preventie.
- **Zorg voor een gezonde jeugd**, met aandacht voor mentale druk, leefstijl en een veilige, ondersteunende omgeving.
- **Versterk de sociale basis**, met onderlinge verbondenheid en zorg voor elkaar.
- **Versterk de leefomgeving als bondgenoot van gezondheid**, met ruimte voor beweging, ontmoeting, verkoeling en schone lucht.
- **Werk samen met inwoners en professionals** en betrek hun ervaring en kennis in de ontwikkeling van beleid en uitvoering.

Bron: Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024 (RIVM)

Lineke Kleefstra
Directeur Publieke Gezondheid

Meer informatie

Voor meer informatie over het gemeentelijke gezondheidsbeleid kunt u terecht bij de beleidsmedewerker gezondheid van uw gemeente.